

HELMINTOFAUNA DZIKICH KACZEK (PODRODZINA ANATINAE)
WOJ. LUBELSKIEGO I BIAŁOSTOCKIEGO

W latach 1949—1954 autor przebadiał 278 kaczek (podrodz. *Anatinae*), należących do 10 gatunków; przeszło połowę zbadanych egzemplarzy stanowiła krzyżówka (*Anas platyrhynchos*). Odstrażał kaczek przeprowadzano w ciągu prawie całego roku.

Na początku pracy autor podaje historię badań helmintologicznych ptaków w Polsce oraz biologię badanych przez siebie kaczek. W części systematycznej podano szczegółowy opis (oparty najczęściej na bardzo dużym materiale) 36 gatunków robaków, znalezionych w badanych kaczkach (12 gat. przywr., 17 gat. tasiemców, 3 gat. kolcogłówów, 4 gat. nicieni), uwzględniając szereg nowych danych odnośnie morfologii. Przy danych morfologicznych podano również rozwój pasożyta, listę gatunków żywicielskich u których dotychczas dany pasożyt został znaleziony, wykaz badanych przez siebie żywicieli zarażonych tym pasożytem (uwzględniając ekstensywność i intensywność inwazji) oraz rozprzestrzenienie geograficzne pasożyta.

W części ogólnej zawarte są następujące dane:

Ogólna ekstensywność inwazji kaczek w skali rocznej wynosi 73%. Procent zarobaczenia tasiemcami wynosi 58, kolcogłowami 33, przywrami 33 i nicieniami 9. Najbardziej jest zarażona podgorzałka (100%), dalej krzyżówka (84%), głowienka (75%), gągoł (67%), krakwa (60%), płaskonos (50%), świstun (38%), cyranka (37%) i cyraneczka (18%). Największą ekstensywność zarobaczenia dla wszystkich kaczek przypada na miesiąc lipiec i wynosi 89%, natomiast dla krzyżówki przypada na miesiąc maj (100%).

Intensywność zarobaczenia wynosi od kilku do kilkuset egzemplarzy.

U jednej kaczki występowało równocześnie 0—6 gatunków pasożytów (w jednym przypadku u krzyżówki nawet 10 gatunków).

Autor nie stwierdził specyficzności gatunkowej poszczególnych pasożytów, lecz co najwyżej specyficzność rodzinową a nawet rzędową. W jednym przypadku pasożyt (*Acanthocephalus ranae*) został znaleziony nawet u 3 gromad zwierząt (płazv, gady i ptaki).

Autor, na podstawie analizy swego materiału, dochodzi do wniosku, że zagadnienie składu zależności fauny pasożytniczej od pobieranego pokarmu nie może być (w przeciwieństwie do dotychczasowych supozycji badaczy) rozpatrywane bez wzięcia pod uwagę pory roku, w której badania są przeprowadzane. Przyczyną tego jest fakt, że skład pokarmu (przewaga pokarmu zwierzęcego czy roślinnego) jest różny w różnych porach roku.

Autor obserwował kilkakrotnie w zimie zjawisko destrobilacji tasiemców.

Ekstensywność i intensywność inwazji jest około dwukrotnie niższa wczesną wiosną aniżeli jesienią. Jedynie w przypadku *Hymenolepis megalops* i *Porrocaecum crassum* zarażenie wiosenne jest wyższe od jesienno, co jest związane z rodzajem pokarmu (żywicieli pośredni).

Autor podaje zmiany anatomo-patologiczne wywołane u kaczek przez robaki pasożytnicze (zaczopowanie światła przewodów, uszkodzanie błon śluzowych przy pomocy haków i kolców, objadanie żywiciela prowadzące do wychudzenia, stan zapalny błony śluzowej, jelita, wybroczyny).

29 spośród 36 zbadanych robaków jest kosmopolitami, 3 gatunki zostały dotychczas stwierdzone wyłącznie w Europie Zachodniej, a 4 gatunki wyłącznie w ZSRR.

Nowych żywicieli ostatecznych stwierdzono dla 7 gatunków pasożytów; 14 gatunków pasożytów po raz pierwszy stwierdzono na terenie Polski.

Praca powyższa znajduje się obecnie w druku w Acta Parasitologica Polonica.

ГЕЛЬМИНТОФАУНА ДИКИХ УТОК (ПОДСЕМЕЙСТВО ANATINAE) В ЛЮБЛИНСКОМ И БЕЛОСТОКСКОМ ВОЕВОДСТВАХ

Резюме

В 1949 — 1954 г.г. автор исследовал 278 принадлежащих к 10 видам уток. Дает он подробное описание 36 видов паразитов (12 видов сосальщиков, 17 видов ленточных червей, 3 вида скребней и 4 вида круглых червей). Общая экстенсивность инвазии составляет 73%, экстенсивность же инвазии отдельных видов колеблется от 18% до 100%. Интенсивность инвазии от нескольких до свыше десяти экземпляров. Автор занимается следующими вопросами: сосуществованием паразитов и их специфичностью, зависимостью состава паразитофауны от корма и времени года, вызванными червями анатомопатологическими изменениями. Новые дефинитивные хозяева выявлены для 7 видов паразитов. Впервые обнаружены на территории Польши 14 видов паразитов.

THE HELMINTH FAUNA OF WILD DUCK (SUBFAM. ANATINAE) OF THE LUBLIN AND BIAŁYSTOK DISTRICTS

Summary

Between 1949 and 1954 the author examined 278 ducks belonging to 10 species. The author presents a detailed description of 36 parasitic species (twelve species of flukes, seventeen species of tapeworms, three species of thorny-head worms and four species of nematodes). The total extensity of invasion amounts to 73%, and for particular species of ducks to anything from 18 to 100%, the intensity of invasion — to a few to over a dozen of specimens. The author poses the following questions: the cooccurrence of parasites, the specificity of parasites the relation of the composition of parasitofauna to food and season of the year, anatomopathological changes caused by worms. New final hosts were ascertained for seven parasitic species; fourteen species of parasites were found for the first time in the territory of Poland.